

Dr. Jēkaba Nīmaņa privātklīnika (1935–1944)

Rita Grāvere

Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs, Latvija

Ievads. 2009. gadā Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā ienāca Dr. med. Jēkaba Nīmaņa memoriālie materiāli, starp tiem dokumenti un manuskripti, kas ļauj izvērtēt un dokumentēt daudzus šī izcilā bērnu ārsta profesionālās darbības aspektus.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pamatojoties uz gandrīz pilnīgu dokumentāciju, aprakstīt un izvērtēt 1935. gadā atklātās J. Nīmaņa bērnu privātklīnikas būvi, iekārtojumu un darbību līdz 1944. gada rudenim. Pētījumā izmantota vēsturiski salīdzinošā darba metode.

Rezultāti. 20. gadu vidū Dr. J. Nīmanim dzima ideja par tikai sev piederošas bērnu privātklīnikas būvi. 1926. gada 6. oktobrī tika apstiprināts klīnikas projekts, un 1930. gadā ārsts iegādājās zemi bijušās Švarcmuižas teritorijā. 1. septembrī pirkums tika apstiprināts, un jauno gruntsgabalu Nr. 677 F Daugavgrīvas ielā 6 mērnieks R. Krauklis uzmērija un sastādīja tā plānu. 1933. gada 2. septembrī klīnikai tika likti pamati, un 16. septembrī Rīgas Bērnu slimnīcā Dr. J. Nīmanis ar ģimenes locekļiem parakstīja īpašuma tiesības. Būvdarbu vadītājs bija arhitekts A. Kalniņš, būvuzņēmējs – J. Vilks.

Projektu apstiprināja Rīgas būvju nodaļa 1933. gada 26. oktobrī, un tā paša gada 24. decembrī jaunajai ēkai tika uzlikts vainags. Visi pārējie darbi tika veikti 1934. gadā, ēkas būve J. Nīmanim izmaksāja ap 50 000 latu. Klīnika tika celta un iekārtota atbilstoši sava laika prasībām un speciāli bērniem. Tā bija projektēta 40 gultām, paredzot pirmās un otrās klases palātas, atšķirās tikai samaksa un ēdiens. 1934. gada 25. oktobrī Veselības departaments deva atļauju klīnikas atvēršanai. 1935. gada 5. janvārī Iekšlietu ministrijas Rīgas prefektūras ārējā nodaļa izsniedza atļauju klīnikas iesvētīšanai. 15. janvārī Veselības departamenta epidemioloģiski sanitārā nodaļa deva atļauju klīnikas atvēršanai. Tā tika atvērta 1935. gada 12. janvārī, un J. Nīmanis tika apstiprināts par klīnikas vadītāju.

Klīnikā bija aizņemtas apmēram 15–20 gultas un atbilstoši pašizmaksai (6 lati), deficītu sedza no ienākumiem par pirmās klases telpām. Slimnīcā strādāja četri ārsti, ieskaitot ķirurgu A. Bieziņu, un četras māsas. Atalgojums bija pielīdzināts Bērnu slimnīcas atalgojumam. Pēdējo reizi slimnīca kā privātklīnika tika pārreģistrēta 1940. gada 14. martā, bet 28. oktobrī tā tika nacionalizēta un 12. novembrī nodota Rīgas pilsētai kā Āgenskalna bērnu slimnīca. Tikai 1942. gada 25. septembrī tika sastādīts akts par tās atdošanu īpašniekam. 1944. gada 2. oktobrī, lai netiktu evakuēts uz Vāciju, Dr. Nīmanis devās uz Kurzemi un aizvēra klīnikas durvis uz visiem laikiem.

Secinājumi. Dr. Nīmaņa klīnika bija viena no retajām lielajām privātklīnikām (40–60 gultas), kas tika būvēta atbilstoši sava laika prasībām un paredzēta bērniem. Klīnikas celtniecība un darbība paša Dr. Nīmaņa skatījumā bija viņa misijas augstākā mērķa papildījums. Tās izbūve un darbība pierādīja pediatra prasmi vadīt klīniku un augstākajā līmenī aprūpēt mazos pacientus.

Jaunā bērniem paredzētā privātklīnika, nekonkurējot ar Rīgas Bērnu slimnīcu, tomēr atslogoja tās darbu.